

Scénář do rozhlasu

12. Listopadu 2014 jsme navštívili v Sušici pana Miloslava Čelakovského.

- 00:33-01:20 **končí větou** : „Museli mít pověření, že nepochází ze židovské rodiny.“

Rodina Čelakovských byla ještě na počátku 18. století velmi početná. Podle jihočeských digitalizovaných matrik, do kterých jsme nahlédly, bylo běžně v rodině hodně dětí. Původně mlynáři a tesaři, ale v 19. století už významní čeští intelektuálové (básník František Ladislav Čelakovský, politik a historik, člen říšského sněmu, Jaromír Čelakovský nebo např. botanik Ladislav Čelakovský). Rodina byla sňatkem spřízněna i s rozvětvenou rodinou známého cestovatele Friče. V roce 1999 se k dvoustému výročí narození Františka Ladislava Čelakovského konalo ve Strakonících setkání všech členů rodiny. Dnes žije v České republice 20 mužů tohoto příjmení. Se třemi z nich jsme v kontaktu.

Zajímavá je i rodová linie po mamince pana Čelakovského a pro naše povídání také důležitější, neboť bezprostředně ovlivnila osudy pamětníka.

- 05:00-05:40 **začíná větou**: „Můj děda....“ A **končí**: „ Byl senátorem za plzeňský kraj.“

Když přišli Němci do Plzně, odvedli Miloslavova dědečka do koncentračního tábora v Buchenwaldu. Jako člen sociální demokracie byl za 2. světové války tzv. politickým rukojmím. Zpočátku (do jara 1941) nemusel František Müller pracovat, měl jako další vězňův politikův mírnější podmínky, proto také mohl ukrývat zbraně, které po součástkách nosili vězni z továrny. Dokonce schovávali židovskou holčičku. Ta se stejně jako on dočkala příchodu amerických vojáků. Za zmínku stojí, že v koncentračním táboře byla řada významných osobností, dědeček našeho pamětníka se hodně přátelil např. s novinářem Bohumilem Příkrylem, který v táboře shromažďoval texty a obrázky dalšího vězně - Josefa Čapka.

Buchenwald nepatřil k těm nejkrutějším táborům, jako třeba Osvětim, přesto v něm zahynulo desítky tisíc lidí. Američané tábor osvobodili v dubnu 1945.

Děda František se ale vrátil domů až v červnu téhož roku. Bylo to v noci a on byl těžce nemocný. Přestože ho američtí lékaři operovali, trpěl do smrti rakovinou.

Pan Miloslav Čelakovský vzpomíná i na německého souseda, antifašistu, který během války varoval jeho tatínka před domovní prohlídkou. Otec včas odnesl zbraň, kterou nelegálně držel, a zachránil tak rodinu před zastřelením. Pamětník vzpomíná i na nálety spojenců koncem války.

Líbila se nám úsměvná příhoda, kterou zažil jako malý kluk se svou sestrou po osvobození Plzně.

- 43:10-43:57 **začíná větou**: „Začala se natřásat....“ **Končí slovy**: „To byly takový šťastný doby.“

Mílův dědeček, senátor František Müller, velmi těžce snášel pounorovou politickou situaci, a tak vystoupil ze sociální demokracie, která se spojovala s KSČ. Přišel o dům postavený u Boleveckého rybníka v Plzni, v němž žila i rodina jeho dcery, a byl odejit na venkov sbírat mandelinku bramborovou. Miloslavova otce vyhodili ze zaměstnání, pracoval pak jen jako pomocný dělník. Maminka prodávala v konzumu. Rodina dědu na venkov nenásledovala, zůstali v Plzni. Dále žili v dědečkově domě, ale ten už jim nepatřil.

Zklamán politickým vývojem a také z důvodu své nemoci spáchal o pár let později František Müller sebevraždu.

- 52:37-53:06 **začíná větou**: „Já si pamatuju, že jednou....“ **Končí slovy**: „.....začal brečet.“

Pan Miloslav Čelakovský chtěl vždy studovat dějiny umění. Od dětství dobře maloval, chodíval k malíři Vladimíru Modrému, jenž ho formoval více jako člověka než jako výtvarníka. Miloslav sice začal studovat na gymnáziu v Plzni Doubravce, ale po maturitě doporučení na filosofickou fakultu od uličního výboru KSČ nedostal.

- 01:03:20- 01:03:56 začíná slovy: „Pamatuju se...“ a končí slovy: „...tam se nenaděš.“

Tak se přihlásil na šachtu. V dole Krimich kousek od Zbůchu fáral v hloubce 950 metrů. Po pár měsících dostal nabídku jít učit malé děti do Nýřan. To už jako dělnický kádr mohl podat přihlášku na dvouletý obor výtvarná výchova-ruský jazyk na Pedagogické fakultě v Praze. Po studiích odešel na tzv. umístěnku do severních Čech, kde krátce v obci Břežánky učil na 2. stupni základní školy. Dnes už obec neexistuje, v roce 1972 byla zbourána kvůli těžbě uhlí.

Pak šel Miloslav na vojnu. Dva roky působil v jednotce protivzdušné obrany u Brna. Až poté si splnil svůj sen a podal přihlášku na Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy. Studoval opět obor výtvarná výchova a rusistika. Nemohl ovšem studovat na denním řádném studiu, ale dálkově. Vzpomíná na skvělé pedagogy (Cyrila Boudu, Jiřího Pateru, docenta Uždila).

Politická situace se uvolňovala.

- 01:14:08-01:14:35 začíná slovy: „Uskutečnili jsme.“ A končí slovy: „...najednou přišel 68. rok.“

Pan Čelakovský vzpomíná, jak se bál, že bude muset narukovat. V té době už byl ženatý a měl malou dcerku. Politickou situaci prožíval velmi intenzivně, protože dojížděl na studia do Prahy. Podělil se s námi i o zážitky ohledně upálení a pohřbu Jana Palacha, pohřbu se také osobně účastnil.

O 70. letech pamětník mluví jako o kruté době. Říká, že se sice nepopravovalo, ale vyhazovalo z práce. Miloslav získal po studiích v roce 1972 místo učitele na gymnáziu v Sušici, kde s rodinou žil a dosud žije. On sám měl problémy s tzv. prověrkami, a po letech přiznává, že ne vždy dokázal stát za svým přesvědčením.

Svou dceru Magdu nechali s manželkou pokřtít. On sice svojí pozici ve školství ustál, ale manželka Slávka byla z práce vyhozena. Až do důchodu dojížděla učit do obce Dlouhá ves.

V době normalizace pan Čelakovský namaloval pro kněze ,otce Martina Malouna, cyklus obrazů “Křížová cesta“ do kostela ve Zbečně. Věděl, že se vystavuje velkému riziku, protože jako středoškolský pedagog nemohl dát najevo jakýkoli vstřícný postoj k církvi. Jako člen západočeského Spolku výtvarných umělců neměl jako nestraník šanci se více prosadit. Načas mu bylo dokonce pro hloupý žert na adresu vedoucí strany pozastaveno členství.

O listopadu 1989 Pan Miloslav vypráví:

- 01:33:52-01:34:58 začíná slovy: „Tady se zakládalo občanské...“ A končí slovy: „...přepadení.“

Pan Čelakovský se od roku 1989 aktivně podílí na politickém a kulturním dění v Sušici. Po Sametu ale rok nemaloval, jezdil s manželkou na setkání s lidmi v malých vesnicích a vysvětloval politickou situaci.

Dnes denně maluje, každý rok má několik výstav v Čechách nebo v Německu. Hodně cestuje. Už pár měsíců po revoluci prochodil jako správný malíř Paříž. Inspirace z cest zase využívá ve svých obrazech. Válka, která ho zasáhla jako malého chlapce, se k němu nyní vrací jako inspirační zdroj, jako memento – vzpomínka na všechny statečné.

Pan Miloslav Čelakovský působí velmi pozitivně, srdečně a vstřícně. Jsme rády, že jsme ho mohly poznat.